

МОТИВИ САМОРОЗВИТКУ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

УДК 378.937

Мушинська Н. С.

У статті досліджуються мотиви саморозвитку у формуванні професійної мобільності майбутніх фахівців в економічній галузі. Розкриваються мотиви саморозвитку особистості, її бажання відповідати своєму ідеалові людини й фахівця в економічній діяльності, прагнення розвивати та вдосконалювати себе в індивідуальній, соціальній і професійній сферах, інтерес до підвищення продуктивності економічної галузі, формування ціннісних орієнтацій особистості (морально-етичних та професійних).

Ключові слова: *мотиви саморозвитку, професійна мобільність, професійний саморозвиток, мотивація, професійні ціннісні орієнтації.*

В статье исследуются мотивы саморазвития в формировании профессиональной мобильности будущих специалистов в экономической отрасли. Раскрываются мотивы саморазвития личности, ее желания отвечать своему идеалу человека и специалиста в экономической деятельности, стремления развивать и совершенствовать себя в индивидуальной, социальной и профессиональной сферах, интерес к повышению производительности экономической отрасли, формирования ценностных ориентаций личности (морально-этических и профессиональных).

Ключевые слова: *мотивы саморазвития, профессиональная мобильность, профессиональное саморазвитие, мотивация, профессиональные ценностные ориентации.*

MOTIVES OF SELF-DEVELOPMENT IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL MOBILITY OF FUTURE SPECIALISTS

Mushynska Natalia

In the given article the methodological foundation of formation of self-development competency of future economists in the out-of-class teaching and educational activity is under consideration.

In the given article the motives of self-development in the formation of professional mobility of future specialists in economic industry are investigated. Reasons of self-development of personality, his desires to answer the ideal of person and specialist in economic activity, aspirations to develop and perfect himself in individual, social and professional spheres, interest for the increase in productivity of economic industry, formation of valued orientations of personality (mental and ethical and professional).

Keywords: *self-development motives, professional mobility, professional self-development, motivation, professional valued orientations.*

Постановка проблеми. Зміни в усіх сферах життя, модернізація вищої освіти ставлять нові вимоги до реформування професійної освіти. Однією з важливих проблем оптимізації професійної підготовки фахівців економічної галузі є забезпечення умов для повноцінного розвитку, саморозвитку та професійного саморозвитку особистості майбутнього фахівця. Ця проблема пов'язана з такими пріоритетними науково-практичними завданнями, як активізація прагнень студентів до професійної самореалізації, творчого самовиявлення, формування у них наукового світогляду, рефлексивних умінь, критичного мислення, професійної мобільності.

Аналіз актуальних досліджень. Вивчення наукових джерел свідчить, що різні аспекти поданого питання розглядалися з різних точок зору: мотивація полягає у творчості (М. Бердяєв, П. Вікторов, Е. Гуссерль, Н. Кічук), у багатстві духовного світу (І. Бех, М. Грот), у самоактуалізації та самореалізації, як головних мотивів розвитку особистості (А. Маслоу, Р. Мей, К. Роджерс, В. Франкл, Е. Фромм), у прагненні до ідеалу (Г. Костюк, В. Семиченко, Ф. Хміль), у пріоритеті є формування морально-етичних і професійних ціннісних орієнтацій (Г. Васянович, В. Гриньова, Л. Дибкова, Є. Іванченко, М. Князін, О. Резван, О. Романовський, В. Стрельников, Г. Тимошук), змістовні теорії мотивації (Ф. Герцберг, Д. МакКлелланд, Д. Аткінсон, Х. Хекхаузен), процесуальні теорії мотивації (В. Врума, С. Адамс, Л. Портер, Е. Лоулер).

Мета статті. Втім, методологічні основи формування професійної мобільності майбутніх фахівців залишаються поза уваги науковців. Це й визначило мету статті: розкрити мотиви саморозвитку у формуванні професійної мобільності майбутніх фахівців в економічній галузі.

Виклад основного матеріалу. Розкриваючи сутність поняття «мотиви саморозвитку», не можна не зупинитися на тому, що проблема саморозвитку (а саме прагнення до пізнання, вдосконалення, розвитку себе) розглядалася вже здавна. В китайській філософії людина мала активно діяти, її метою було приносити користь, пізнавати мудрість, виявляти доброту й любов. Давньогрецькі філософи закликали пізнавати самого себе, реалізовувати насичене сенсом життя. Сократ зазначав, що більшість людей прагне до цілей, котрі не розвивають їх, а задовольняють лише матеріальні потреби. Принагідно зауважимо, що релігійне розуміння саморозвитку передбачає такий зміст: людина має прагнути до виправлення власного життя, яке б реалізовувалося у любові до Бога та до інших людей. Вона має придушувати в собі плотські почуття й посилювати духовний саморозвиток. У «Новому Заповіті» Ісус Христос закликає людей бути таким ж досконалими, як Отець наш небесний. Мотивами саморозвитку мають бути прагнення до щастя інших, смирення, духовної мудрості, милосердя, моральної чистоти, добра, благодаті. В основі мотивації саморозвитку – любов до Бога та до ближнього свого; це є сенс і напрям життєдіяльності всіх.

Активне питання про мотивацію самовдосконалення, розвиток людиною своїх сил постає в контексті досліджень філософів і психологів XIX-XX століть. Так, Е. Гуссерль наполягав на тому, що людина має відшукувати сенс у культурі й творити його в собі. М. Бердяєв, розглядаючи сенс життя людини, підкреслював, що мотивація саморозвитку витікає з необхідності нарощення

творчої енергії буття, досягнення гармонії у світі, сходження до істини, добра й краси. Вивчення праць (М. Бердяєв, П. Вікторов, В. Мясищев) дозволяє стверджувати, що на один рефлексивний рівень виносяться поняття геніальності й саморозвитку. П. Вікторов стверджував, що справжнім генієм є той, хто розвиває себе відповідно до своїх особливостей. М. Бердяєв наголошував, що геніальність є особливою добродієністю, котра має розвиватися й стверджуватися, особлива напрута волі, бажання чогось іншого. Особистість має прагнути до ствердження своєї геніальності через безкінечний розвиток самої себе, через подолання труднощів і задрості, через виявлення волі й наполегливості. Вона, за В. Мясищевим, у своєму саморозвитку вищедає вимоги, що їй презентує оточення. Саме тому геній може бути зрозумілим й оціненим лише у майбутньому.

Задля саморозвитку, як підкреслював М. Грот, слід відкривати в собі духовний світ, дослуховуватися до самого себе. Таке «джерело самобачення», на думку науковця, є серцевиною особистості, її основою. Саморозвиток, з позиції В. Зеньківського, має здійснюватися через втілення в житті добра і правди. Реалізувати це, з позиції В. Вернадського, є можливим через вплив думки і праці людини на повсякденне життя. Для цього має здійснюватися робота над собою, що стає для людини «необхідним і неминучим елементом існування». Передумовою саморозвитку особистості, її впливу на повсякденне життя суспільства, на думку В. Мясищева, є мотиви саморозвитку, пізнавальні здібності, інтелект.

Ідеї про виявлення власної унікальної суті, розвиток своїх можливостей, самоактуалізацію, самореалізацію відображаються в наукових роботах А. Маслоу, Р. Мея, К. Роджерса, В. Франкла, Е. Фромма. Так, В. Франкл наполягав на необхідності реалізації людиною свого сенсу в житті. Ця мотивація забезпечує активний пошук сенсу життя. І в тій мірі, в якій людина здійснює сенс, що вона знайшла у зовнішньому світі, вона здійснює і себе. Є важливою думка науковця про те, що людина визначає себе сама. Тобто або вона піддається інстинктам, котрі штовхають її до певної поведінки, або вона визначає основи, котрі є базою її саморозвитку. Сенс її буття не лише в тому, щоб віддзеркалювати саму себе, її сенс — в тому, щоб поступатися собою, щоб пізнавати й любити. Привертають увагу ідеї В. Франкла щодо самоформування: людина вирішує за себе, а таке рішення — це завжди формування себе. Так людина виховує свій характер. Лише в активній діяльності є можливим саморозвиток особистості. Науковець зазначав, що людина не лише діє відповідно до того, ким вона є, але і змінюється відповідно до того, як вона діє.

Думку про постійний рух особистості в напрямі саморозвитку висловлював і Р. Мей. Науковець, підтримуючи ідеї екзистенціалістів, зазначав, що особистість є можливим зрозуміти лише на її шляху до майбутнього. Вона й може зрозуміти себе тільки за умов, якщо спроектує себе в це майбутнє. Людина повинна бути відданою своїй справі задля змін у майбутньому, її існування завжди виходить за межі свого «Я». Р. Мей наголошував на здатності особистості втілювати власний світ у загальний простір життя, мислити й виражати свої думки за допомогою символів [171].

Важливе місце посідає мотивація саморозвитку в концепції самоактуалізації А. Маслоу. Розглядаючи особистість як таку, що відзначається

цільністю й інтегрованістю, самоприйняттям, узгодженістю сил, креативним функціонуванням, прагненням до набуття внутрішньої гармонії та гармонії із зовнішнім світом, А. Маслоу висловлювався, що кожна особистість має змогу актуалізувати свій кращий потенціал. На шляху до самоактуалізації людина повинна виявляти справедливість, доброту, співчуття, здоровий глузд, мудрість, милосердя. Навіть користь така людина розглядає з точки зору самовдосконалення. Науковець підкреслював, що люди мають зробити кожний момент свого буття максимально насиченим, виявляючи при цьому власні здібності. А, отже, треба мати мужність «бути», відшуковуючи шляхи для саморозвитку й самоактуалізації.

У системі мотивів, розробленій А. Маслоу, як відомо, нижчий рівень займають фізіологічні потреби, після них – потреби безпеки й захисту, любові, самоповаги; найвищий рівень у цій класифікації займають потреби в самоактуалізації (мета-мотиви, або Б-мотиви). Саме мотивація зростання й сприяє збагаченню життєвого досвіду, розширенню кругозору, професійному становленню особистості, її багатогранному саморозвитку.

У цьому напрямі (гуманістичної психології) висловлювався і К. Роджерс, який вважав, що суть людини прагне до руху вперед з метою реалізації певних цілей. Одним з його принципово важливих положень є те, що людині слід надати можливість розкрити свій потенціал, і тоді вона буде розвиватися ефективно. Найбільш важливими ідеями К. Роджерса щодо необхідності забезпечення саморозвитку особистості є такі: гармонійність функціонування людини, конструктивна реалізація нею вроджених можливостей, прагнення до незалежності, відповідальності, креативності й зрілості, володіння необмеженим потенціалом для самовдосконалення. Провідним мотивом діяльності й поведінки людини є тенденція актуалізації – тенденція до розвитку власних здібностей з метою збереження й розвитку своєї особистості. Ця тенденція спонукає особистість вдосконалювати свій потенціал, досягати найбільшої компетентності й максимальної довершеності.

Отже, мотиваційний аспект у професійному саморозвитку, як свідчить аналіз чисельних наукових праць з проблем активізації внутрішньої та, зокрема, фахівця-економіста, відображає такі мотиви й прагнення особистості: мотивація саморозвитку; ціннісні орієнтації особистості (морально-етичні, професійні); інтерес до підвищення продуктивності економічної галузі.

Мотивація саморозвитку передбачає прагнення розвивати й вдосконалювати себе в індивідуальній, соціальній і професійній сферах та бажання відповідати певному ідеалові людини й фахівця в економічній діяльності.

Мотиви саморозвитку – це є прагнення до розвитку себе, збагачення своїх здібностей та якостей, бажання підвищити свої індивідуальні можливості, реалізувати унікальний потенціал. Реалізувати прагнення до саморозвитку майбутнього економіста вбачається можливим, якщо студент відчуває інтерес до феноменології саморозвитку, його суті, структури, ролі в житті, технік вдосконалення своєї професійної діяльності, виховання певних особистісних якостей, формування умінь рефлексувати власні результати. Студент виявляє зацікавленість до дослідження прийомів саморозвитку, методів, котрі можуть

бути використані в ході самодіагностики (а саме своїх інтелектуальних, духовних, фізичних, емоційно-вольових тощо якостей).

Важливого значення має прагнення до ідеалу, усвідомлення того, чому саме ця людина (або збірний образ) став ідеалом. Науковці (Г. Костюк) неодноразово підкреслювали, що в мотиваційній сфері особистості має бути присутнім ідеал як образ людини, довершеної в своєму суто гуманному й професійному виявленні. Ідеалом, як зазначають науковці (Г. Костюк, В. Семиченко, Ф. Хміль), може бути конкретна людина (наприклад, персонаж з творів мистецтва (літератури, кіно), історичний герой, сучасний економічний діяч), збірний образ. Такий ідеал має бути патріотом своєї Батьківщини, відрізнитися світоглядним багатством, альтруїзмом. В ролі ідеалу можуть виступати й певний соціальний статус, психологічний стан, уявлення про спосіб поведінки. Ідеал має бути моделлю поведінки й діяльності, орієнтувати сучасного професіонала в галузі економіки на те, що він не може обмежуватися суто егоїстичним прагненням до наживи, матеріального самозбагачення. Навпаки, його життєвий успіх має оцінюватися за протилежними критеріями: реалізація в своїй економічній діяльності цінностей державотворення, процвітання України та її народу, розширення просвітницької, благодійної діяльності тощо.

Науковці (Л. Бобко, Г. Васянович, В. Гриньова, Л. Дибкова, Є. Іванченко, Т. Поясок, В. Радул, О. Резван, Г. Романова, О. Романовський, В. Стрельников, Г. Тимошук, О. Хоменко, О. Яремчук) закликають, що для успішної роботи фахівця-економіста в демократичному суспільстві пріоритетним є формування морально-етичних і професійних ціннісних орієнтацій.

Професія економіста, як неодноразово зазначали науковці, відрізняється певною прагматичною спрямованістю, що пояснюється необхідністю забезпечення прибутку підприємства, банку, фірми, компанії. Саме формування морально-етичних цінностей майбутнього економіста допомагає подолати утилітарний прагматизм, вузький індивідуалізм та егоїзм, прагнення до наживи будь-якою ціною тощо.

Морально-етичні цінності є всезагальними, вони передбачають виявлення альтруїстичного ставлення до інших – любові, добра, бажання приносити користь, допомагати тим, хто в цьому має потребу. В. Кремень зазначав, що людина маси, представник суспільства споживання втрачає «зв'язок з глибинними основами буття, безмірно розширюється вакуум її бездуховності». Наш сучасник, на думку В. Кременя, має замислюватися про зміст і можливості буття, прагнути до самоперетворення, продуктивної діяльності, одухотворити світ навколо себе, виявляти творчість. Спостерігається діалектичний зв'язок компетентності саморозвитку та ціннісних орієнтацій особистості. З одного боку, феномен саморозвитку актуалізує морально-етичні цінності, висуває пріоритет духовної складової цивілізації, визнає перевагу духовно-моральної сторони. З іншого – морально-етичні, гуманістичні цінності й розвиваються в духовній практиці особистості. Найважливішу роль, як наголошує В. Кремень, мають сьогодні знання, життєва мудрість, доброчинність як благо для інших, кордоцентричність, духовне освоєння світу. Використовуючи підхід М. Рокіча

до класифікації термінальних та інструментальних ціннісних орієнтацій та аналізуючи вимоги до професійної підготовки бакалаврів економіки, можемо стверджувати, що для фахівця-економіста пріоритетними термінальними морально-етичними цінностями мають бути активне життя, інтелектуальний розвиток, пізнання, життєва мудрість, цікава робота, впевненість у собі, спокій у країні; серед інструментальних – відповідальність, чесність, працелюбність, чуйність, толерантність, широта поглядів, раціоналізм. Враховуючи специфіку професійної діяльності економіста – досягнення процвітання суспільства, його благополуччя – до цього слід додати альтруїзм, порядність, справедливість, повагу до інших, добротворення, співчутливість, забезпечення життя, прав і свобод іншої людини, захист її честі. Заглиблення у свій внутрішній світ, самопізнання, виявлення недоліків, прагнення до їх подолання є передумовою самовиховання морально-етичних ціннісних орієнтацій.

Не менш важливого значення у процесі професійного саморозвитку набувають і професійні ціннісні орієнтації майбутнього економіста:

Професійні ціннісні орієнтації	Виявлення ціннісної орієнтації
Турбота про репутацію підприємства	Створювати та підтримувати власною ефективною працею позитивну громадську думку про підприємство.
Вірність справі	Бути відданим своїй праці, покликанню, пріоритетам фірми, компанії.
Прагнення до творчості	Вносити об'єктивно нові ідеї, створювати умови для їх реалізації з метою покращення функціонування підприємства, підвищення якості його продукції, послуг, організації виробництва тощо.
Ініціативність	Висловлювати першим та розпочинати втілювати в діяльність підприємства, фірми, банку тощо цікаві пропозиції, виявляючи при цьому самостійність, заповзятливість.
Прагнення до інновацій	Пропонувати комплекс новітніх ефективних змін у функціонування, організацію підприємства на всіх рівнях.
Заповзятливість	Виявляти практичну кмітливість та активність у сфері підприємництва.
Висока культура праці	Досконало виконувати свою роботу, що передбачає і реалізацію високих духовних цінностей, і виявлення освіченості, такту, вихованості співробітників, і покращення матеріального благополуччя суспільства.

Дисциплінованість	Незмінно дотримуватися вимог організації праці на підприємстві, правил поведінки.
Сумлінність	Старанно, чесно й добросовісно виконувати свої професійні обов'язки.
Ретельність	Виявляти пунктуальність, точність, акуратність у праці, робити все ґрунтовно, враховуючи деталі.
Взаємна підтримка та солідарність	Допомагати членам колективу, сприяти взаємному розвитку, досягненню загального успіху, виявляти спільність поглядів, думок, прагнень щодо вдосконалення підприємства, фірми, компанії, економічної галузі.
Вимогливість до себе та інших	Ставити перед собою та іншими вимоги щодо як найкращого виконання роботи з метою отримання її високих результатів.
Принциповість	Виявляти безкомпромісність до недоліків, помилок в роботі, негативних якостей, котрі заважають колективу, організації, виробництву тощо.
Висока комунікативна культура	Дотримуватися норм мови й мовлення, позитивної взаємодії в спілкуванні, йти на контакт з колегами, клієнтами, постачальниками та іншими.
Прагнення до запобігання конфліктів	Уникати гострих суперечок на ґрунті зіткнень професійних поглядів, інтересів, думок, підходів.
Проникливість	Глибоко розуміти суть, розбиратися й давати правильну оцінку явищам, подіям, процесам.
Здатність йти на розумний ризик	Пропонувати ідеї щодо нестандартних, сміливих дій (з урахуванням необхідності мінімального негативного ефекту), котрі можуть принести позитивний результат.
Критичність	Аналізувати події, вчинки, явища тощо з різних аспектів, виявляючи їхні позитивні й негативні сторони, аргументувати свій вибір, думку з декількох позицій, турбота про репутацію підприємства, що може виявлятися як прагнення до створення та підтримки власною ефективною працею позитивної громадської думки про нього.
Мобільність	Постановка та швидке вирішення складних життєвих питань, як головних життєвих факторів.

Деякі з окреслених ціннісних орієнтацій представлено у вигляді особистісних якостей, котрі й мають бути тим орієнтиром, до якого прагне

майбутній фахівець у своєму саморозвитку. Узагальнюючи ці цінності, можна сказати, що вони спрямовані на вибір оптимальних шляхів підвищення ефективності професійної діяльності, збереження темпів розвитку виробництва, реалізацію смислової відповідальності за репутацію підприємства, професійний успіх всього колективу.

Науковці підкреслюють, що майбутні фахівці мають виявляти інтерес до професійної діяльності, прагнення оволодівати її змістом та процедурами, досягати значних результатів у підвищенні ефективності економічної галузі. Саме тому прагнення формувати в собі позитивні якості, оволодівати знаннями про шляхи покращення економічної діяльності, вміннями реалізовувати конкретні заходи в зазначеному напрямі, інтерес до цього, є основою компетентності саморозвитку майбутнього фахівця.

Отже, підготовка фахівців-економістів актуалізує проблему виявлення ними прагнення до розвитку й вдосконалення себе. Необхідність саморозвитку себе заради позитивного впливу на зростання економічної галузі – цей мотив витікає з розуміння сенсу свого призначення. Актуальним є бачення себе як творчої сили, котра здатна до самоменеджменту, перетворення і себе, й оточуючого світу (О. Єршова, В. Піщулін). Фахівець-економіст прагне до компетентного виконання своїх обов'язків з метою досягнення найвищих вершин у своїй професійній діяльності (Л. Служинська), до постійного набуття нових знань, розвитку критичного мислення (А. Бура, Т. Захарова), виявлення креативності, суб'єктності (В. Стрельников), до духовно-морального, інтелектуального саморозвитку, забезпечення цілісності наукового світогляду (Т. Коваль). Важливим у процесі професійного саморозвитку є також бажання розширювати знання про можливості свого вдосконалення в економічній та соціальній діяльності. Це актуалізує необхідність вивчення вимог освітньо-кваліфікаційних характеристики бакалавра економіки та визначення тих напрямів економічної діяльності, в яких є змога виявляти творчість, гнучкість, критичність.

Задля діагностики і прогнозування професійної діяльності та саморозвитку особистості важливо розглянути не тільки те, які потреби та пов'язані з ними чинники спонукають людину виконувати ту чи іншу діяльність (змістовні теорії мотивації), а й те, як людина розподіляє зусилля для досягнення різних цілей і як вона обирає конкретний вид поведінки, щоб досягти цілком певної мети (процесуальні теорії мотивації).

Ф.Герцберг та група його послідовників розробили теорію найбільш типових мотивів професійної діяльності, згідно з якою вони розрізняються за своєю спрямованістю. Перша група мотивів, або мотиватори, спрямована на рішення виробничих завдань. До них відносяться досягнення успіху та визнання результатів в роботі, цікавий зміст, складність та інтерес до роботи, можливість просування по службі, можливість творчого професійного зростання, наявність високого ступеня відповідальності та інші мотиватори. Друга група мотивів, або фактори гігієни, робить роботу більш привабливою, але значно меншою мірою сприяє підвищенню продуктивності. До них відносяться умови праці, хороша оплата праці, гарний мікроклімат у колективі, хороші відносини з співробітниками і безпосереднім керівником, гнучкий графік роботи, рівень безпосереднього контролю за роботою. Вони

знімають або зменшують незадоволеність роботою, але самі по собі не здатні підвищити задоволеність і продуктивність праці та недостатні для створення високої мотивації.

Відносно професійної діяльності досить розробленою та освоєною є теорія мотивації Д. МакКлелланда. Ця концепція також відноситься до групи змістовних теорій мотивації, так як в ній досліджуються три основних групи потреб: у владі, в успіху, в причетності. Прагнення панувати виражається, насамперед, як бажання впливати на інших людей і керувати ними, люди з розвиненою потребою у владі, як правило, активні, енергійні, не бояться конфронтації, прагнуть до відстоювання своїх позицій.

Потреба в успіху (або мотивація досягнення) розглядається як відносно стійке прагнення людини до досягнення високих результатів у діяльності. У роботах Д. Аткинсона і Х. Хекхаузена обґрунтована стратегія трудової поведінки особистості, що спрямована на уникнення невдач. Своєрідність діяльності зумовлює значимість тієї чи іншої професійної мотивації.

До числа процесуальних теорій мотивації відносяться ті, в яких поведінка особистості пов'язана з особливостями сприйняття і розуміння нею конкретної ситуації, прогнозування наслідків обраного типу поведінки. Існує три основні процесуальні теорії мотивації: теорія очікування В. Врума, теорія справедливості С. Адамса та об'єднана модель мотивації Л. Портера та Е. Лоулера.

Висновки. Таким чином можемо узагальнити, що мотиви професійного саморозвитку полягають у бажанні особистості відповідати своєму ідеалові людини й фахівця в економічній діяльності, прагненні до професійного самовдосконалення та самореалізації, прагненні до оволодіння професією, інтересі до підвищення продуктивності економічної галузі, формуванні ціннісних морально-етичних та професійних орієнтацій. Можна стверджувати, що зміст мотивів, їх цільова спрямованість, інтенсивність та специфічність у професійній діяльності надають вплив на успішність освоєння професії, ефективність діяльності, задоволеність працею, розвиток особистості, що зрештою і визначає рівень професійної мобільності майбутнього фахівця.

Перспективи подальших досліджень полягають у висвітленні методів оптимізації мотивів саморозвитку у формуванні професійної мобільності майбутніх фахівців в економічній галузі.

Література

1. Бех І. Д. Рефлексія в духовному саморозвитку особистості / І. Д. Бех / Педагогіка і психологія. – 2012. – № 1 (74). – С. 30-37.
2. Дибкова Л. М. Індивідуальний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх економістів: Автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Л. М. Дибкова; АПН України. Ін-т вищ. освіти. – К., 2006. – 20 с.
3. Кичук Н.В. Формирование творческой личности учителя в процессе вузовской профессиональной подготовки: дис... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Кичук Надежда Васильевна. – К., 1993. – 386 с.
4. Князян М. О. Система формування самостійно-дослідницької діяльності майбутніх учителів іноземних мов у процесі ступеневої підготовки: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Князян Маріанна Олексіївна. – Ізмаїл : 2007. – 445 с.

5. Моляко В. Творча та інтелектуальна обдарованість у структурі особистості професіонала / В. Моляко // Рідна школа. – 2011. – № 12. – С. 7-11.

6. Ничкало Н. Г. Професійна педагогіка і педагогіка праці: проблеми взаємозв'язку в умовах ринкової економіки / Н. Г. Ничкало // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2 (67). – С. 33-45.

7. Резван О. О. Педагогічні умови розвитку пізнавальних потреб іноземних студентів у процесі навчання : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Резван Оксана Олексіївна ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2007. – 196 с.

8. Стрельніков В. Ю. Теоретичні засади проектування професійно орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України. – К., 2007. – 461 с.

9. Тимошук Г. В. Теоретичні аспекти системи професійних цінностей економіста. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Pipo/2012_37/12tavepv.pdf

10. Хміль Ф. І. Основи менеджменту: підр. – 2-ге вид, випр., доп. – К. : Академвидав, 2007. – 576 с.

11. Maslow A.H. (1987). Motivation and personality. – New York : Addison – Wesley Educational Publishers, Inc., 1987. – 293 p.

12. Rogers C.R.A way of being. – Boston: Houghton Mifflin Company, 1980. – 395 p.

MOTIVES OF SELF-DEVELOPMENT IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL MOBILITY OF FUTURE SPECIALISTS

Mushynska Natalia

Abstract. *Great changes in all spheres of life, modernisation of higher education system make new requirements to the reformation of economic education. One of the important problems of optimization of professional training of specialists in economic sphere is providing of terms for valuable development, self-development and professional self-development of personality of future specialists. This problem is related to such foreground scientific and practical tasks, as activation of aspirations of students to professional self-realization, creative self-revealing, the formation of their scientific world view, reflexive abilities, critical thinking, and professional mobility.*

The scientific sources research testifies that different aspects of the given problem were examined from the different points of view: motivation lies in work, in enrichment of spiritual world, in self-actualization and self-realization, as main reasons of personal development, in aspiring to the ideal, in the priority that there is formation of mental and ethical and professional valued orientations, content theories of motivation, judicial theories.

However, methodological bases of formation of professional mobility of future specialists remain out of attention of scientists. It has defined the aim of the given article: to expose reasons of self-development in the

formation of professional mobility of future specialists in economic sphere.

It is found out in the article, that reasons of professional self-development lie in the desire to answer own ideal of personality and specialist in economic activity, aspiring to professional self-perfection and self-realization, desire to learn a profession, interest in productivity increase in economic sphere, in the formation of valued mental and ethical and professional orientations.

It is possible to assert that motives content, their purpose orientation, intensity and specificity in professional activity give influence on the success of mastering the profession, activity efficiency, labour satisfaction, personality development, that finally determines the level of professional mobility of future specialist.

The prospects of further researches lie in the methodological development of motives of self-development in the formation of professional mobility of future specialists in economic sphere.